

кратичної культури в суспільстві через освіту та школу сприятиме процесу навчання на виховання громадян демократичної успішної європейської України.

Література

1. Council of Europe. Recommendation CM/Rec(2007)6 of the Committee of Ministers to member states on the public responsibility for higher education and research .URL: <https://rm.coe.int/16805d5dae>

2. Компетентності для культури демократії. Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві : пер. з англ. / наук. ред. О. Овчарук. Рада Європи, 2016. URL: <https://rm.coe.int/version-ukrainienne-240418/16807c886e>.

3. A Portfolio of Competences for Democratic Culture. Standard version. 2021. M. Barrett et al.; Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/prems-03021-portfolio-cdc-standard/1680a256af>

4. A Portfolio of Competences for Democratic Culture. Younger learners version 2021. M. Barrett et al.; Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/prems-003121-portfolio-cdc-young/1680a256b0>

5. Council of Europe. Guidance Document 2. CDC and Pedagogy. 22 p. URL: <https://rm.coe.int/guidance-document-2-cdc-and-pedagogy-reference-framework-of-competence/1680991ee0>.

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНОЇ РОБОТИ З ТЕКСТОМ

Постіл С. Д.¹, Козак Н. С.²

¹Ірпінський фаховий коледж економіки та права,

²Державний податковий університет

^{1,2}Київська обл., м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

E-mail: ¹kozaknata95@gmail.com, ²sdp_irp@ukr.net

Навчання в сучасних умовах незалежно від формату проведення (аудиторний, змішаний, дистанційний) розглядається як активний, індивідуальний та соціокультурний процес, що забезпечує конструювання розуміння та компетентності [1; 2]. Студент створює у навчальному процесі свою особисту структуру знань з інформаційного простору дисципліни, розвиває засоби навчання (тобто діяльності), які потрібні йому у подальшій, доконечно компетентній, роботі [3].

В процесі формування оптимальних моделей та змісту навчання для досягнення програмних результатів навчання взагалі і,

зокрема, для конкретної дисципліни [4] доцільним буде впровадження методів проектів. Типовою ознакою таких проектів є міжпредметність й інтегрованість знань, умінь, навичок та діяльності студента [5].

Студенти займають активну позицію у навчальному просторі. Вони спроможні активно виконувати свою роль, не тільки стають відповідальнішими за власне навчання, але й підпорядковують відповідні, зручні для себе, навчальні стратегії. Цей підхід до пізнавального представлення знань (організація, вибір, критичний аналіз) відповідає метапізнавальним стратегіям планування, контролю та регулювання особистого навчального процесу.

Мета сучасної педагогіки і, відповідно, викладача значною мірою полягає у забезпеченні адекватної підтримки навчального процесу. При цьому одне із завдань вищої школи – моделювати сучасний освітній сценарій формування компетентностей студента за законами гуманізації, гуманітаризації та демократизації. Формування загальних та спеціальних компетентностей студентів позитивно впливатиме на професійний рівень майбутніх спеціалістів, їхню творчу самореалізацію, удосконалення їх діяльності для адекватної орієнтації в усіх сферах суспільного життя [6].

У навчальному процесі текст як основний носій інформації є головним інструментом проектування і керування навчання. Специфіка використання можливостей тексту у різних аспектах інтелектуальної діяльності визначає його основні функції [7].

Це, по-перше, структурування (моделювання) призначеної для навчання інформації.

По-друге, це організація блоків інформації, що зв'язані спільною темою, але мають у діяльності дещо різне призначення (теоретичні матеріали, питання для самоконтролю, завдання для практичної обробки теоретичних знань, приклади застосування наданої інформації, цікаві довідки і факти тощо).

По-третє, це смислова послідовність інформації за визначеною темою:

- вона може конструюватися за різними стратегіями – від простого до складного або навпаки (тобто синтез і аналіз);
- від практики і спостережень до теорії або навпаки, підтвердження теорії практикою;
- цікаві дослідження, відкриття, гіпотези і від них – до теоретичних викладень, на яких ґрунтуються отримані результати.

Можливості тексту є достатньо широкими. Справа полягає тільки в тому, що значну роль у придатності тексту до використання відіграють характеристики його організації і смислового наповнення.

Специфіка особистої роботи з текстом відбиває стан загальної культури людини, її світогляду, логічного мислення та ерудиції.

Нами розроблено і впроваджено в умовах різних форм навчання з використанням комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання проектну педагогічну технологію у процесі виконання комплексної аналітико-синтетичної роботи з текстом (КАСРТ). Це педагогічна діяльність з реалізації науково обґрунтованого студентоцентричного освітнього процесу з урахуванням інформаційно-комунікаційних технологій, людських ресурсів та їх взаємодії для формування компетентностей студента.

Індивідуальні теми дослідження такої роботи розробляються з врахуванням результатів предметного та психологічного тестування (опитування), рівня загальних і спеціальних компетентностей студентів.

Технологія КАСРТ передбачає виконання студентами наступних взаємозв'язаних проектів:

1. Формування тексту за індивідуальною темою дослідження (проект № 1).

2. Розроблення нестандартизованих тестів на основі сформованого тексту (проект № 2).

3. Створення реферату на сформовані текст і тести (проект № 3).

4. Підготовку рецензії на текст, тести і реферат іншого студента (проект № 4).

5. Розроблення мультимедійної презентації та доповіді на сформований текст (проект № 5).

6. Обговорення доповідей на навчальному активному, тренінговому круглому столі (вебконференції) (проект № 6).

На основі систематизованого аналізу і узагальнення сутності процесів роботи з текстом усі проекти КАСРТ можна декомпонувати на більш детальному рівні з представленням загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у розрізі змісту знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студентів.

У процесі реалізації проекту № 1 з формування тексту за індивідуальною темою дослідження досягається становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Знаходження потрібної інформації в різних актуальних джерелах (паперові документи; електронні посібники, наукові статті, навчально-методичні матеріали з університетського репозиторію, дистанційних курсів в системі Moodle, Інтернету тощо).

2. Володіння інформаційно-комунікаційними технологіями отримання, оброблення й передачі інформації.

3. Витяг з інформації необхідних даних, їх систематизація за певними ознаками, виділення головного в інформаційному повідомленні.
4. Встановлення зв'язків між різними повідомленнями.
5. Знаходження помилок, спотворень в тексті.
6. Сприйняття і розуміння різних точок зору з джерела.
7. Створення власних аргументованих висловлювань.
8. Формування обґрунтування актуальності теми дослідження.
9. Формування опису перспективності теми дослідження.
10. Оформлення підготовленого тексту згідно з вимогами.
11. Узгодження підготовленого тексту (аналіз і сприйняття зауважень викладача, формування відповідних правок).

У процесі реалізації проекту № 2 з розроблення нестандартизованих тестів на основі сформованого тексту досягається формування і становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Структурування сформованого тексту на змістові блоки.
2. Виокремлення зі змістових блоків необхідних даних, їх систематизація за певними ознаками; виділення в них головного.
3. Формування тестового запитання щодо сутності кожного змістового блоку.

4. Формування 5–6 вірогідних відповідей на тестове запитання.

Така вимога є перспективною для індивідуально-творчої моделі підготовки студентів:

- 4 відповіді можуть бути знайдені в інформаційних джерелах;
- формування п'яти відповідей може бути підтвердженням самостійного, авторського вкладу;
- формування шести відповідей слугує підтвердженням достатньо високої внутрішньої дисципліни студента, його вольового характеру, обов'язковості.

У процесі реалізації проекту № 3 зі створення реферату на сформовані текст і тести досягається формування і становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Ознайомлення з метою, структурою та вимогами щодо формування документа у жанрі «реферат», покликаного стисло презентувати основні положення власного тексту.

2. Аналіз підготовлених тексту і тестів та створення власних аргументованих висловлювань з урахуванням наукового та професійного контексту з теми.

3. Стисле викладення базових положень власного реферованого тексту (щодо його теми, проблеми, предмета, методів, використаних автором, отриманих результатів, практичного значення тощо).

4. Формальний опис тексту відповідно до вимог щодо такого виду документа, як «реферат» (логічність, точність, уникнення неоднозначності, зрозумілість тощо).

5. Використання засобів відповідного функціонального стилю мовлення (наукового) (терміни, професіоналізми, наукові кліше, стандартизовані мовні звороти, що передають логіку міркування автора на різних етапах роботи над текстом).

6. Здатність до об'єктивного самооцінювання власної розробки.

У процесі реалізації проєкту № 4 з підготовки рецензії на текст, тести і реферат іншого студента досягається формування і становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Ознайомлення з метою, структурою та вимогами до формування документа в жанрі «рецензія».

2. Аналіз підготовлених тексту, тестів і реферату іншого студента та створення власних аргументованих висловлювань.

3. Вміння здійснювати критичний аргументований аналіз (розбір) положень текстів, підготовлених колегами.

4. Формулювання обґрунтованих оцінок текстів, підготовлених колегами, на основі критичного аналізу базових положень рецензованих матеріалів (тексту, тестів і реферату).

5. Формальний опис тексту відповідно до вимог щодо такого виду документа, як «рецензія».

6. Здатність до формалізованого й неупередженого об'єктивного оцінювання розробки, створеної іншим фахівцем.

7. Ілюстрування узагальнених формулювань фрагментами з рецензованих матеріалів.

8. Ведення наукового діалогу у форматі рецензії.

У процесі реалізації проєкту № 5 зі створення на основі сформованого тексту таких проєктів як «доповідь» та «мультимедійна презентація» досягається формування і становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Ознайомлення з метою, структурою та вимогами щодо формування такого проєкту як «доповідь» (зміст, форматування тощо).

2. Робота зі словниками, довідниками для повідомлень.

3. Продумування шляхів і способів подання інформації.

4. Формування доповіді.

5. Ознайомлення з метою, структурою та вимогами щодо формування такого проєкту, як «мультимедійна презентація» (зміст, форматування, мультимедійні ефекти тощо).

6. Освоєння технології аналізу, формального опису та візуального репрезентування тексту.

7. Визначення форми візуального репрезентування інформації, адекватної його змісту.

8. Переклад одного типу інформації в інший (текстову у візуальну) і навпаки.

9. Аналіз, формальний опис і візуальне репрезентування тексту в процесі оптимізації такого проєкту, як «мультимедійна презентація».

У процесі реалізації проєкту № 6 з представлення та обговорення доповідей на навчальному активному, тренінговому круглому столі досягається формування і становлення компетентностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента, зокрема:

1. Формування образу об'єднанням різних типів інформації (вербальна, текстова, візуальна).

2. Переведення одного типу інформації в інший і навпаки.

3. Визначення форми викладення інформації, адекватної змісту.

4. Точне й зрозуміле формулювання власних думок.

5. Активне формування навичок говоріння.

6. Формування практичних мовленнєвих навичок.

7. Підвищення загальної культури спілкування.

8. Перетворення інформації виходячи з особливостей аудиторії, якій вона призначена.

9. Розуміння спрямованості інформаційного потоку, цілей комунікації.

10. Виголошення монологічних промов.

11. Розвиток соціокультурної і професійної компетентності.

12. Трансформація ставлення студентів до інформаційно-комунікаційних технологій та засобів навчання як до мінливих факторів навчального процесу та професійної діяльності в часі і в функціях (комп'ютер перетворюється в джерело інформації і є одним із засобів подання матеріалу).

Круглий стіл відбувається за таким сценарієм:

1. Ознайомлення присутніх із регламентом проведення навчального тренінгового круглого столу (вебконференції).

2. Доповідь студента з демонструванням презентації.

3. Запитання слухачів та відповідь доповідача.

4. Зачитування рецензії на обговорювану роботу.

5. Відповідь доповідача на зауваження, викладені в рецензії.

6. Обговорення доповіді за участю слухачів.

7. Підсумок викладача про зміст та хід обговорення доповіді.

8. Підсумкове оцінювання викладачем матеріалів КАСРТ студентів загалом та зокрема їхньої участі в роботі круглого столу.

9. Рекомендації викладача щодо перспектив розвитку досліджень студентів та представлення їх у доповідях на наукових конференціях, у наукових публікаціях, зокрема у фахових виданнях.

Проведено систематизований аналіз формування загальних і спеціальних компетентностей здобувачів різних спеціальностей у розрізі розвитку знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності студента згідно зі стандартами вищої освіти України.

Таким чином, текст як джерело інформації є головним інструментом для формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей при досягненні освітніх завдань. Розроблено і впроваджено в умовах різних форм навчання проєктну педагогічну технологію в процесі виконання комплексної аналітико-синтетичної роботи з текстом. Завдяки цьому було забезпечено: а) удосконалення умінь і здібностей спілкування студентів у навчально-науковій сфері; б) удосконалення їхніх умінь інтерпретації інформації; в) розвиток уміння й навичок роботи з навчальним науковим текстом, іншими джерелами інформації; г) формування й становлення необхідних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей в розрізі знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності у студента.

Література

1. Міністерство освіти і науки України. Червень, 2020, Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти, mon.gov.ua.

2. Олійник В. В. Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : підручник / В. В. Олійник, С. П. Касьян, Л. Л. Ляхощка, Л. В. Бондаренко. – Київ : ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», 2019.

3. N. Chaiyama “The development of blended leaning model by using active learning activity to develop learning skills in 21st century”. *International Journal of Information and Education Technology*, 9(12), pp. 880–886, 2019.

4. Постіл С. Д. Раціональна форма навчального процесу в складних умовах сьогодення / Постіл С. Д., Козак Н. С. / Зб. пр. XV Міжнар. наук. конф. «Наука і освіта», Хайдусобосло (Угорщина), 4–11 січня 2021, С. 61–64.

5. Постіл С. Д. Проєктна педагогічна технологія на основі міждисциплінарного інформаційного моделювання, *Фіз.-мат. освіта: науковий журнал*, Суми : СумиДПУ, Вип. 4 (14), с. 261–266, 2017.

6. O. Prokopenko, I. Osadchenko, O. Braslavska, I. Malyshevska, M. Pichkur, V. Tyshchenko, “Competence approach in future specialist skills deve-

lopment”. *International Journal of Management*, 11 (4), pp. 645–656, 2020. DOI: 10.34218/IJM.11.4.2020.062

7. N. Khairova, A. Kolesnyk, O. Mamyrbayev, K. Mukhsina, “The influence of various text characteristics on the readability and content informativeness”. *ICEIS 2019 – Proceedings of the 21st International Conference on Enterprise Information Systems*, 1, pp. 450–457, 2019.

STUDENTS’ LEARNING ASSESSMENTS: NAUKMA EXPERIENCE

Ivanova N. Y., Korolyova .O. O., Rud I. O.

National University "Kyiv-Mohyla Academy", Kyiv, Ukraine

E-mail: n53ivnova@gmail.com, KorolyovaOO@ukma.edu.ua, RudIO@ukma.edu.ua

Currently, due to the actualization of ensuring the quality of higher education, the function of assessments in general and students’ education in particular, begin to acquire new meanings and place in other contexts. First of all, the understanding of the framework goal served by evaluation procedure is changing.

At the National University of Kyiv-Mohyla Academy the assessment function is not limited to identifying bottlenecks, but is primarily considered as a critical analysis of educational processes which provides more accurate definition of areas for improvement. Emphasizing that this is not so much about changing the means of assessment (although the tools and procedures for assessments may also change), but about changing the goals of assessment and philosophy of evaluation. Assessment is not a fixation of result, but the milestone followed by a new iteration of development and hence an improvement of education quality (or assessment is not so much “for fixation” as “for improvement”). In other words, as noted by N. Drantusova and E. Knyazev, “the main task of this procedure is to improve the quality of certain person (teacher) work and therefore achieve broader goals – improve quality of education programs involving people assessed and achieve new quality of the entire organization” [1].

Thus, assessment begins to be interpreted as constructive feedback, i.e. assessment helps a student to develop. This assessment interpretation suggests that it can help students learn from mistakes, understand what is important, detect what they don’t know and cannot do and track their own movement.

The development effect of feedback is that it:

- Shows the strengths of the work;
- Capturing bottlenecks suggests or shows the ways to overcome them.